

Στόχος της έκδοσης αυτής είναι να παρουσιάσει το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της Ημερίδας «Χτίζοντας Υγιείς Σχέσεις ανάμεσα στα Δύο Φύλα» η οποία διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 27 Ιουνίου 2016 στο πλαίσιο του προγράμματος Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων II “Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence II (GEAR against IPV-II)”

Το Πρόγραμμα “Χτίζοντας Υγιείς Σχέσεις ανάμεσα στα Δύο Φύλα” στην Ελλάδα

Η προσέγγιση **GEAR against IPV** συνιστά μια συντονισμένη δράση πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης της βίας στις σχέσεις των εφήβων μέσω παρεμβάσεων στο σχολικό ή και σε άλλο πλαίσιο, οι οποίες καθοδηγούνται από ειδικά διαμορφωμένο εκπαιδευτικό υλικό και στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση και ενδυνάμωση μαθητών/-ριών Β' βάθμιας εκπαίδευσης από κατάλληλα καταρτισμένες/-ους εκπαιδευτικούς.

Κύριος στόχος είναι η προώθηση της δημιουργίας υγιών και ισότιμων σχέσεων ανάμεσα στα δύο φύλα και της ανάπτυξης μηδενικής ανοχής στη βία μέσα από ευαισθητοποίηση των εφήβων ως προς:

- α) τα χαρακτηριστικά των υγιών και μη υγιών σχέσεων
- β) την επίδραση που ασκούν στις σχέσεις τους οι στερεοτυπικές αντιλήψεις και οι κοινωνικά επιβεβλημένοι ρόλοι των δύο φύλων
- γ) τον τρόπο με τον οποίο η άνιση κατανομή ισχύος ανάμεσα στα δύο φύλα συνδέεται με την εμφάνιση ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης των γυναικών/κοριτσιών καθώς και
- δ) τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμβάλλουν οι έφηβοι/-ες στην αποτροπή της εμφάνισης όλων των μορφών έμφυλης βίας.

Καθώς όλα σχεδόν τα παιδιά και οι έφηβοι/-ες πηγαίνουν σχολείο, το **εκπαιδευτικό σύστημα** όλων των βαθμίδων αποτελεί το ιδανικό πλαίσιο όπου κατάλληλα επιμορφωμένοι/-ες εκπαιδευτικοί μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή τέτοιων παρεμβάσεων στο γενικό πληθυσμό. Είναι, επομένως, επιτακτική ανάγκη να υπάρχουν στα σχολεία προγράμματα που αφορούν στα στερεότυπα και στην ισότητα των φύλων, ως μέσο πρωτογενούς πρόληψης της έμφυλης βίας.

Η προσέγγιση **GEAR against IPV** αποτελεί μια πρόταση συστηματικής παρέμβασης στο σχολικό (ή και σε άλλο πλαίσιο), όπου κορίτσια και αγόρια καλούνται, μέσα από μια σειρά βιωματικών δραστηριοτήτων, να διερευνήσουν αλλά και να αναθεωρήσουν τα στερεότυπα φύλου που έχουν «κληρονομήσει» και να προσεγγίσουν τις διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα ως ατομικές διαφορές και όχι ως χαρακτηριστικά υπεροχής του ενός φύλου έναντι του άλλου.

Ταυτότητα του Προγράμματος

ΤΙΤΛΟΣ: Ευαισθητοποίηση για την Ισότητα των Φύλων ενάντια στη Βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων II (Gender Equality Awareness Raising against Intimate Partner Violence II (GEAR against IPV-II))

ΚΩΔΙΚΟΣ: JUST/2013/DAP/AG/5408

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 01.10.2014 – 30.11.2016

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ: Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ελλάδα)

ΦΟΡΕΙΣ-ΕΤΑΙΡΟΙ: Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου (MIGS), Κύπρος
Center for Education, Counselling and Research (CESI), Κροατία
Association for Liberty and Equality of Gender (ALEG), Ρουμανία
Plataforma unitaria contra les violències de gènere, Ισπανία
Το Χαμόγελο του Παιδιού (Ελλάδα)

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Prof. Carol Hagemann-White

Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας - Ε.Δ.Κ.Β.

Στοιχεία Επικοινωνίας

E-mail: info@antiviolence-net.eu

Website: www.antiviolence-net.eu

FB: [/EuropeanAntiViolenceNetwork](https://www.facebook.com/EuropeanAntiViolenceNetwork)

Η Ημερίδα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος [GEAR against IPV - II](#) με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος DAPHNE III της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

 European Commission
Directorate General Justice

 Co-funded by the DAPHNE III Programme of the European Union

Εκπαιδευτικό Υλικό

Το εκπαιδευτικό υλικό **GEAR against IPV** έχει δημιουργηθεί για την υποστήριξη της οργάνωσης, προετοιμασίας, εφαρμογής και αξιολόγησης επιμορφωτικών σεμιναρίων εκπαιδευτικών και παρεμβάσεων ευαισθητοποίησης εφήβων (σε σχολικό ή σε άλλο πλαίσιο) με στόχο την πρωτογενή και δευτερογενή πρόληψη της έμφυλης βίας.

Στο **Τεύχος III** παρέχονται βήμα-προς-βήμα οδηγίες για την υλοποίηση σειράς βιωματικών δραστηριοτήτων και στο **Τεύχος IV** τα αντίστοιχα φύλλα εργασίας και ενημερωτικά φυλλάδια για εφήβους και έφηβες.

Ολόκληρο το υλικό διατίθεται δωρεάν μέσα από την ιστοσελίδα του Προγράμματος www.gear-ipv.eu/download

Η Ημερίδα

Στις 27 Ιουνίου 2016 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η Ημερίδα του Προγράμματος, στην οποία συμμετείχαν πάνω από 165 άτομα. Το κοινό είχε την ευκαιρία να ακούσει έφηβους/-ες ομιλητές/-ριες καθώς και εκπαιδευτικούς που παρουσίασαν το έργο τους και μίλησαν για την εμπειρία τους από τη συμμετοχή τους στα 32 βιωματικά εργαστήρια ευαισθητοποίησης που υλοποιήθηκαν, υπό το συντονισμό του Ε.Δ.Κ.Β., σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας κατά το σχολικό έτος 2015-2016. Συγκεκριμένα, υλοποιήθηκαν βιωματικά Εργαστήρια σε 21 Γυμνάσια και Λύκεια 14 Νομών σε 10 από τις 13 Περιφέρειες της χώρας μας και σε 11 Σπίτια του οργανισμού «Το Χαμόγελο του Παιδιού». Το Πρόγραμμα της Ημερίδας είναι διαθέσιμο [εδώ](#)

Κατά τη διάρκεια της Ημερίδας πραγματοποιήθηκε επίσης έκθεση των έργων που δημιούργησαν οι έφηβοι και έφηβες κατά τη λήξη των βιωματικών εργαστηρίων για τη διεξαγωγή Καμπάνιας με στόχο να διαδώσουν στα συνομήλικά τους άτομα (αγόρια και κορίτσια) σε όλη την Ελλάδα ισχυρά μηνύματα για την ισότητα των φύλων, τις υγιείς και ισότιμες σχέσεις, την αναγνώριση της βίας στις σχέσεις των εφήβων και για τρόπους αντίδρασης και απόρριψης κάθε μορφής έμφυλης βίας. Τα έργα των εφήβων δημιουργών είναι διαθέσιμα [εδώ](#)

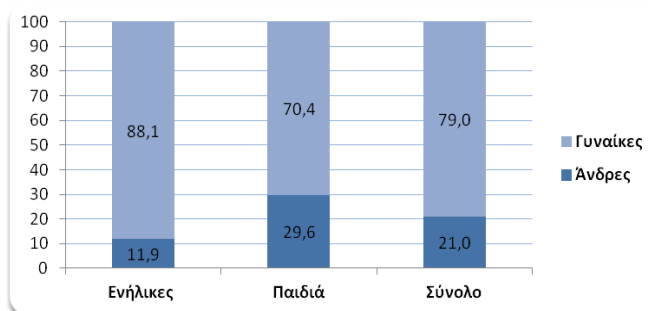
Αξιολόγηση Ημερίδας «Χτίζοντας υγιείς σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα»

Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων/-ουσών

Φύλο

Το φύλλο αξιολόγησης της ημερίδας συμπληρώθηκε από συνολικά 138 συμμετέχοντες/-ουσες, 71 παιδιά (51,4%) και 67 ενήλικα άτομα (48,6%).

Και στις δύο ηλικιακές ομάδες, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1, τα κορίτσια και οι γυναίκες υπερτερούσαν αριθμητικά των αγοριών και ανδρών αντίστοιχα.

Διάγραμμα 1. Συμμετέχοντες/-ουσες ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα (%) (N=138).

Ηλικία

Όσον αφορά στις ηλικίες των συμμετεχόντων/-ουσών (βλ. Πίνακα 1), για τα παιδιά κυμαίνονταν από 11 έως 18 χρονών, ενώ για τα ενήλικα άτομα από 19 έως 59.

Πίνακας 1. Ηλικίες συμμετεχόντων/-ουσών ανά φύλο (N=135)

Δείκτης	Ενήλικες		Παιδιά	
	Άνδρες (N=8)	Γυναίκες (N=57)	Αγόρια (N=21)	Κορίτσια (N=49)
ΜΟ	41,9	41,7	14,0	14,6
Τυπική Απόκλιση	12,17	8,59	1,50	1,29
Διάμεσος	48	42	14	14
Ελάχιστη τιμή	19	22	11	12
Μέγιστη τιμή	52	59	17	18

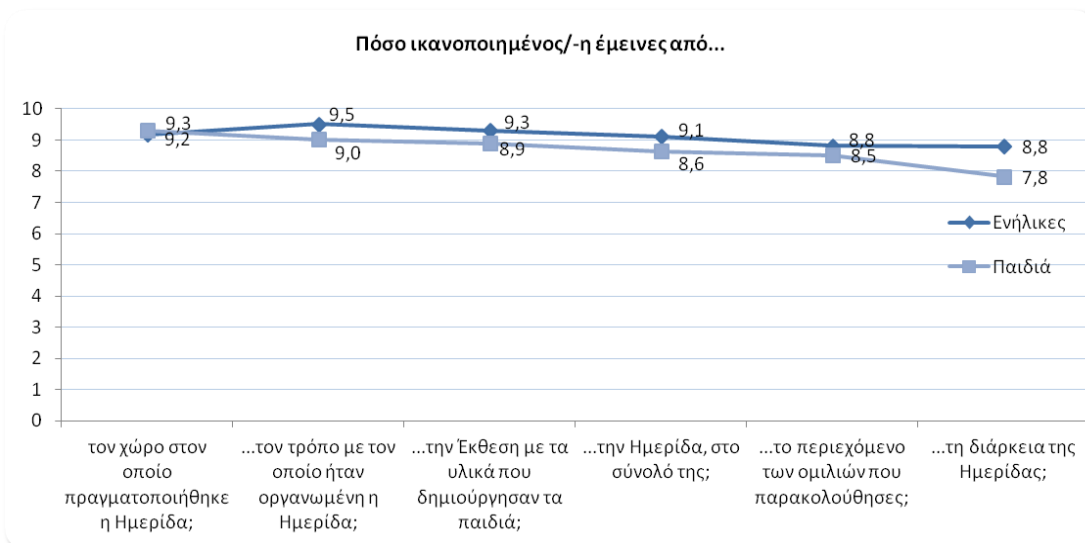
Ιδιότητες παιδιών

Όλα τα παιδιά που συμμετείχαν στην Ημερίδα ήταν μαθητές και μαθήτριες. Τα 57 (80,3%) από αυτά φοιτούσαν στο Γυμνάσιο, 12 (16,9%) στο Λύκειο και δύο παιδιά (2,8%) στο Δημοτικό σχολείο.

Ιδιότητες ενηλίκων

Όσον αφορά στα ενήλικα άτομα, στην πλειονότητά τους (58,2%) ήταν εκπαιδευτικοί. Στην ημερίδα συμμετείχαν επίσης αρκετοί/-ές επαγγελματίες κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών όπως ψυχολόγοι (17,9%) και κοινωνικοί/-ές λειτουργοί (7,5%). Στο υπόλοιπο 15% των ενηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών συμπεριλαμβάνονταν ιδιωτικοί/-ές υπάλληλοι, συνταξιούχοι/-ες, άνεργοι/-ες, απασχολούμενοι/-ες με οικιακά, φοιτητές/-ριες).

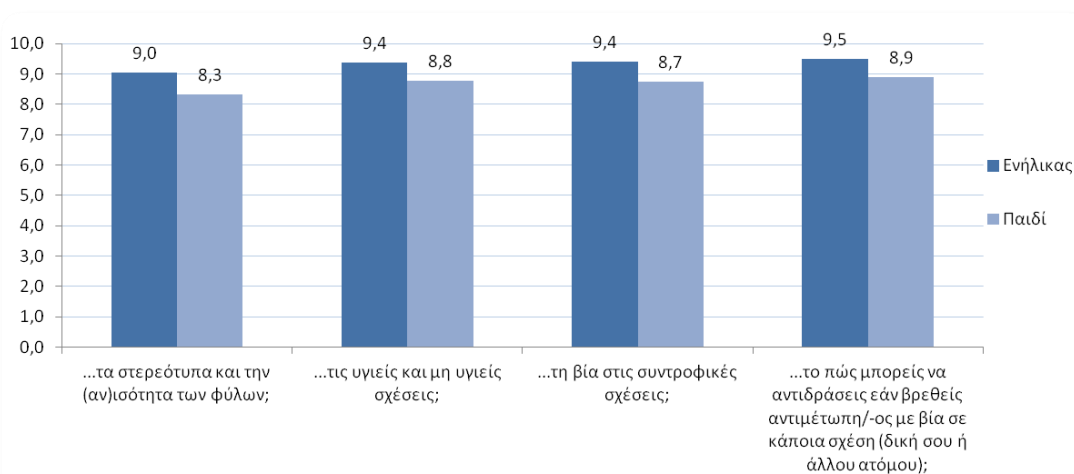
Γενική αξιολόγηση της Ημερίδας

Τόσο οι ενήλικες όσο και τα παιδιά αξιολόγησαν πάρα πολύ θετικά την Ημερίδα, τόσο συνολικά, όσο και ως προς την οργάνωση, το χώρο όπου διεξήχθη, την Έκθεση με τα έργα των παιδιών, και τις ομιλίες. Η χαμηλότερη αξιολόγηση (7,8) αφορά στην ικανοποίηση των παιδιών από τη διάρκεια της Ημερίδας.

Διάγραμμα 2. Μέσοι όροι βαθμού ικανοποίησης (0= Καθόλου ... 10= Απόλυτα) για έξι γενικά χαρακτηριστικά της Ημερίδας (χώρος, οργάνωση, έκθεση έργων, ομιλίες, διάρκεια και συνολικά) ανά ηλικιακή ομάδα (N_{ενήλ.}=67, N_{παιδ.}=71).

Κατά πόσο θα ήθελες στο μέλλον...

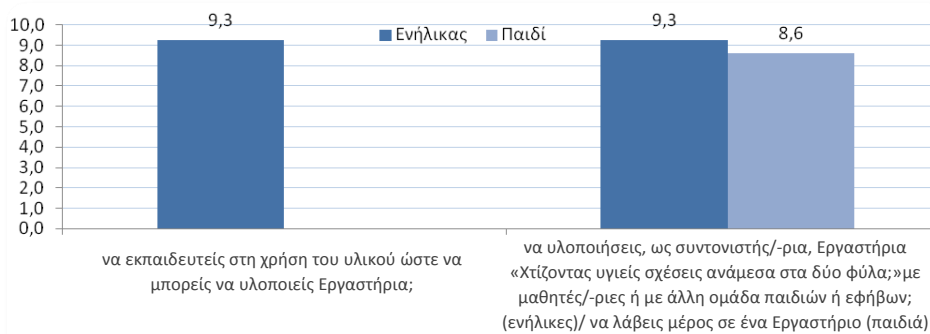

Το ενδιαφέρον τόσο των ενηλίκων όσο και των παιδιών για τις τέσσερις ενότητες του Προγράμματος εμφανίζεται πάρα πολύ υψηλό, με το ενδιαφέρον των ενηλίκων (9,0 - 9,5) να είναι σε όλες τις περιπτώσεις λίγο υψηλότερο από των ανηλίκων (8,3 - 8,9).

Η υψηλότερη βαθμολογία δόθηκε και από τις δύο ηλικιακές ομάδες στην ενότητα «πώς μπορείς να αντιδράσεις εάν βρεθείς αντιμέτωπη/-ος με βία σε κάποια σχέση»

Διάγραμμα 3. Μέσοι όροι βαθμού ενδιαφέροντος (0= Καθόλου ... 10= Πάρα πολύ) για περαιτέρω ενασχόληση με καθεμία από τις τέσσερις θεματικές ενότητες του Προγράμματος, ανά ηλικιακή ομάδα (N_{ενήλ.}=65, N_{παιδ.}=71).

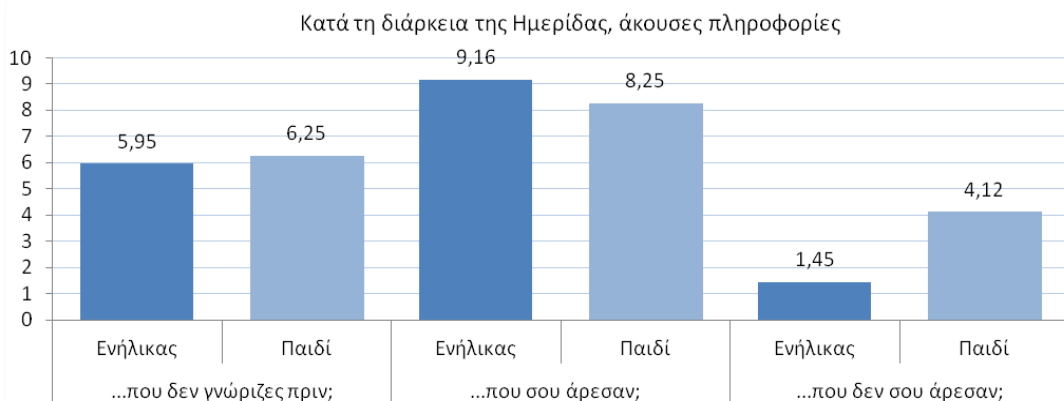
Σε ερώτηση αναφορικά με την επιθυμία παρακολούθησης εκπαίδευσης στο μέλλον στη χρήση του υλικού (που απευθυνόταν μόνο σε ενήλικες), ο βαθμός ενδιαφέροντος ήταν πολύ υψηλός (9,3/10). Παρόμοια, σε αντίστοιχη ερώτηση αναφορικά με την επιθυμία υλοποίησης (ενήλικες) ή συμμετοχής (παιδιά) σε Εργαστήρια «Χτίζοντας υγιείς σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα», τόσο οι ενήλικες όσο και τα παιδιά έδειξαν πολύ υψηλό ενδιαφέρον

Διάγραμμα 4. Μέσοι όροι βαθμού ενδιαφέροντος (0= Καθόλου ... 10= Πάρα πολύ) για εκπαίδευση στη χρήση του υλικού (μόνο ενήλικες, N=64) και για συντονισμό (ενήλικες) ή συμμετοχή σε Εργαστήρια (παιδιά), ανά ηλικιακή ομάδα (N=135).

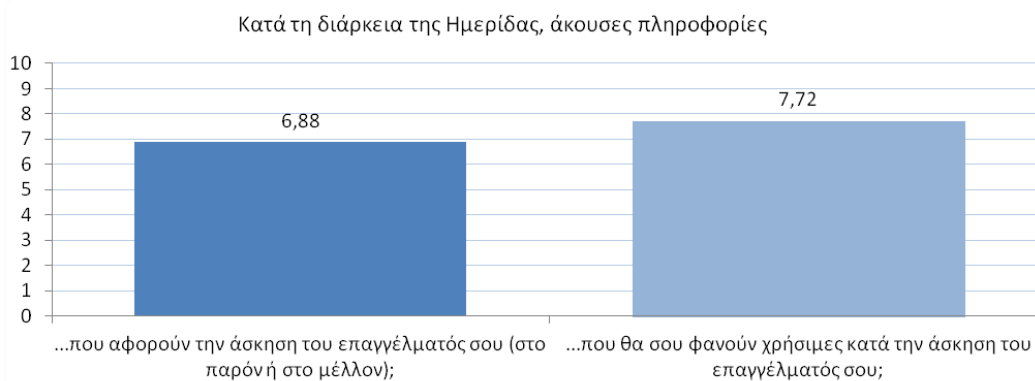
Αξιολόγηση περιεχομένου ημερίδας

Τόσο τα ενήλικα άτομα όσο και τα παιδιά δηλώνουν ότι απέκτησαν αρκετές νέες γνώσεις (οι αξιολογήσεις τους υπερβαίνουν το μέσο τις κλίμακας) και ότι τους άρεσαν πάρα πολλές από τις πληροφορίες που άκουσαν. Και, παρότι τα παιδιά δηλώνουν ότι κάποιες από τις πληροφορίες που άκουσαν δεν τους άρεσαν, δεν συμβαίνει το ίδιο με τα ενήλικα άτομα

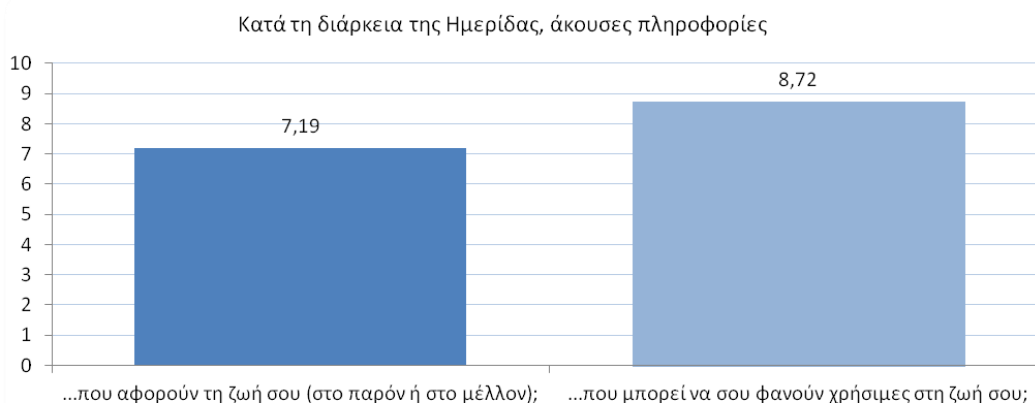
Διάγραμμα 5. Μέσοι όροι (0=καμία ... 10=πάρα πολλές) εκτίμησης νέας γνώσης που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της Ημερίδας και ποιοτική αξιολόγησή της ανά ηλικιακή ομάδα (N=133).

Στις ερωτήσεις αναφορικά με τη χρησιμότητα και σχετικότητα του περιεχομένου της Ημερίδας, οι εκτιμήσεις των ενηλίκων ήταν σχετικά υψηλές: θεωρούν, δηλαδή, πως αρκετές από τις πληροφορίες αφορούν την άσκηση του επαγγέλματός τους και πιστεύουν ότι θα φανούν χρήσιμες κατά την άσκησή του.

Διάγραμμα 6. Μέσοι όροι (0=καμία ... 10=πάρα πολλές) εκτίμησης της σχετικότητας και χρησιμότητας του περιεχομένου της Ημερίδας αναφορικά με την άσκηση του επαγγέλματος των ενηλίκων ατόμων (N=64).

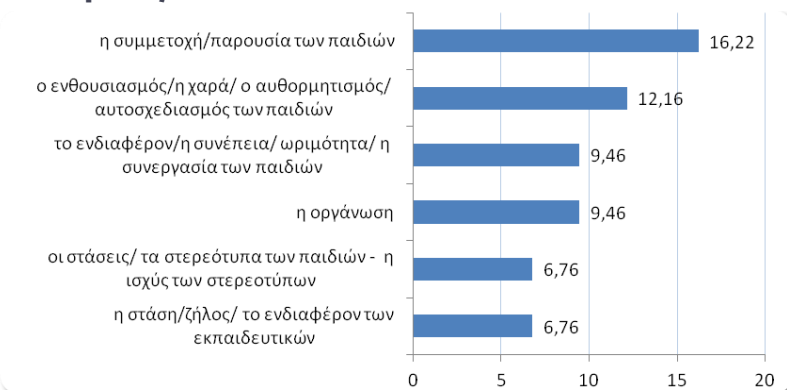
Η εκτίμηση των παιδιών στις αντίστοιχες ερωτήσεις ήταν ακόμα υψηλότερη, υποδεικνύοντας την άποψή τους ότι, από τις πληροφορίες που άκουσαν, αρκετές αφορούν τη ζωή τους (στο παρόν ή στο μέλλον) και πολλές μπορεί να τους φανούν χρήσιμες στη ζωή τους.

Διάγραμμα 7. Μέσοι όροι (0=καμία ... 10=πάρα πολλές) εκτίμησης της σχετικότητας και χρησιμότητας του περιεχομένου της Ημερίδας αναφορικά με την ζωή των παιδιών (N=69).

Αυτό που μου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση ήταν...

Οι ενήλικες είπαν:

Διάγραμμα 8. Συχνότητες (%) των πιο συχνά εμφανιζόμενων απαντήσεων των ενηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών (N απαντήσεων=74).

Αυτό που μου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση ήταν...

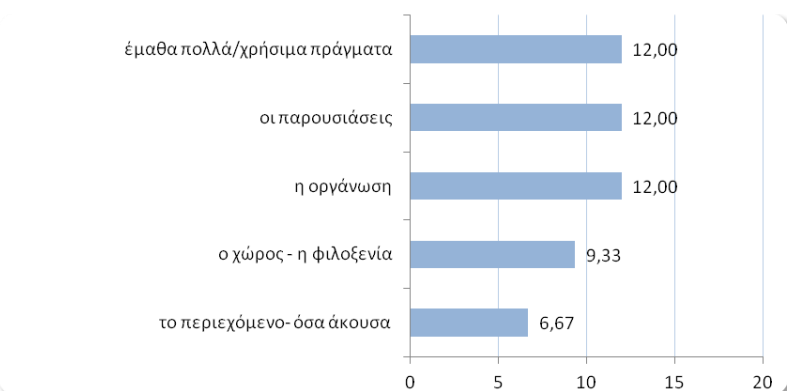
- «η συμμετοχή και η "συναισθηματική" και γνωστική επένδυση παιδιών κι εκπαιδευτικών»
- «η διάθεση των παιδιών να μάθουν και να συμμετέχουν σε ένα τέτοιο πρόγραμμα»
- «η αυθόρμητη και ειλικρινής παρουσία των παιδιών»
- «ο ενθουσιασμός των παιδιών, η συνέπεια και σοβαρότητά τους- φάνηκαν τα αποτελέσματα του προγράμματος»

Γέραν όσων απεικονίζονται στο διάγραμμα, οι ενήλικες συμμετέχοντες/-ουσες έδωσαν επιπλέον απαντήσεις, αν και με μικρότερες συχνότητες (από 1,35-4,05%), όπως:

- ο αντίκτυπος/ η απήχηση του προγράμματος
- οι παρουσιάσεις, ο συντονισμός - η άνεση/ συνεργασία των συντονιστών
- η χαρά από την υλοποίηση του προγράμματος
- η αξιολόγηση (τα αποτελέσματα της)
- οι απόψεις/ ο λόγος των παιδιών
- το θετικό κλίμα μεταξύ των συναδέλφων
- ο αριθμός των συμμετεχόντων στην ημερίδα
- το περιεχόμενο- όσα άκουσα
- η δυνατότητα γνωριμίας μεταξύ μας - οι φίλιες που δημιουργήθηκαν
- η (σκληρή/ ουσιαστική κι εποικοδομητική) δουλειά/ προσπάθεια των σχολείων/ των παιδιών στην τάξη, οι δημιουργίες/ ζωγραφική/ τα έργα/ τα βίντεο των παιδιών, το υλικό, οι γνώσεις των παιδιών για το πρόγραμμα, το εύρος και η ποικιλία των ομάδων

* Από 67 ενήλικες απάντησαν 54 και έδωσαν 74 απαντήσεις

Τα παιδιά είπαν:

Διάγραμμα 9. Συχνότητες (%) των πιο συχνά εμφανιζόμενων απαντήσεων των ανηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών (N απαντήσεων=71)

Αυτό που μου έκανε μεγαλύτερη εντύπωση ήταν...

- «πως ο καθένας από εμάς είχε αντιληφθεί κι εκλάβει πληθώρα πληροφοριών που θα τον βοηθούν στη μετέπειτα ζωή μας. Επίσης αλλάξαμε τα πιστεύω μας για σχετικά στερεοτυπικά θέματα»
- «το πόσο χρήσιμες ήταν οι πληροφορίες που έμαθα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς»
- «τα πόσα πράγματα είπαμε. Όλα αυτά που κάναμε σε ένα χρόνο, τα είπαμε σε μια μέρα»
- «η απλότητα με την οποία μας αγκάλιασαν οι υπεύθυνοι»
- «που μοιραστήκαμε τις εμπειρίες μας»
- κατάφερε να αλλάξει τον τρόπο σκέψης μας
- οι σταθερές απόψεις των παιδιών που πήραν μέρος στην ημερίδα και ο τρόπος με τον οποίο τις παρουσίασαν

Επιπλέον απαντήσεις που έδωσαν τα παιδιά (με μικρότερες συχνότητες, από 1,35-5,33%) ήταν:

- οι δημιουργίες/ ζωγραφική/ τα έργα/ τα βίντεο των παιδιών
- ο αντίκτυπος/ η απήχηση του προγράμματος -η αλλαγή στις αντιλήψεις
- η δουλειά/ προσπάθεια των σχολείων/ των παιδιών στην τάξη
- ο αριθμός των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα
- η συμμετοχή/ παρουσία των παιδιών
- ο ενθουσιασμός/ η χαρά/ ο αυθορμητισμός των παιδιών
- ο συντονισμός - η άνεση/ συνεργασία των συντονιστών
- το μοίρασμα των εμπειριών/ απόψεων
- η δυνατότητα γνωριμίας μεταξύ μας - οι φίλιες που δημιουργήθηκαν, η δραστηριότητα "εφηβικές σχέσεις"
- η συνεργασία, οι απόψεις/ ο λόγος των παιδιών
- τα ποσοστά της βίας στις σχέσεις

* Από 71 παιδιά απάντησαν 62 και έδωσαν 71 απαντήσεις

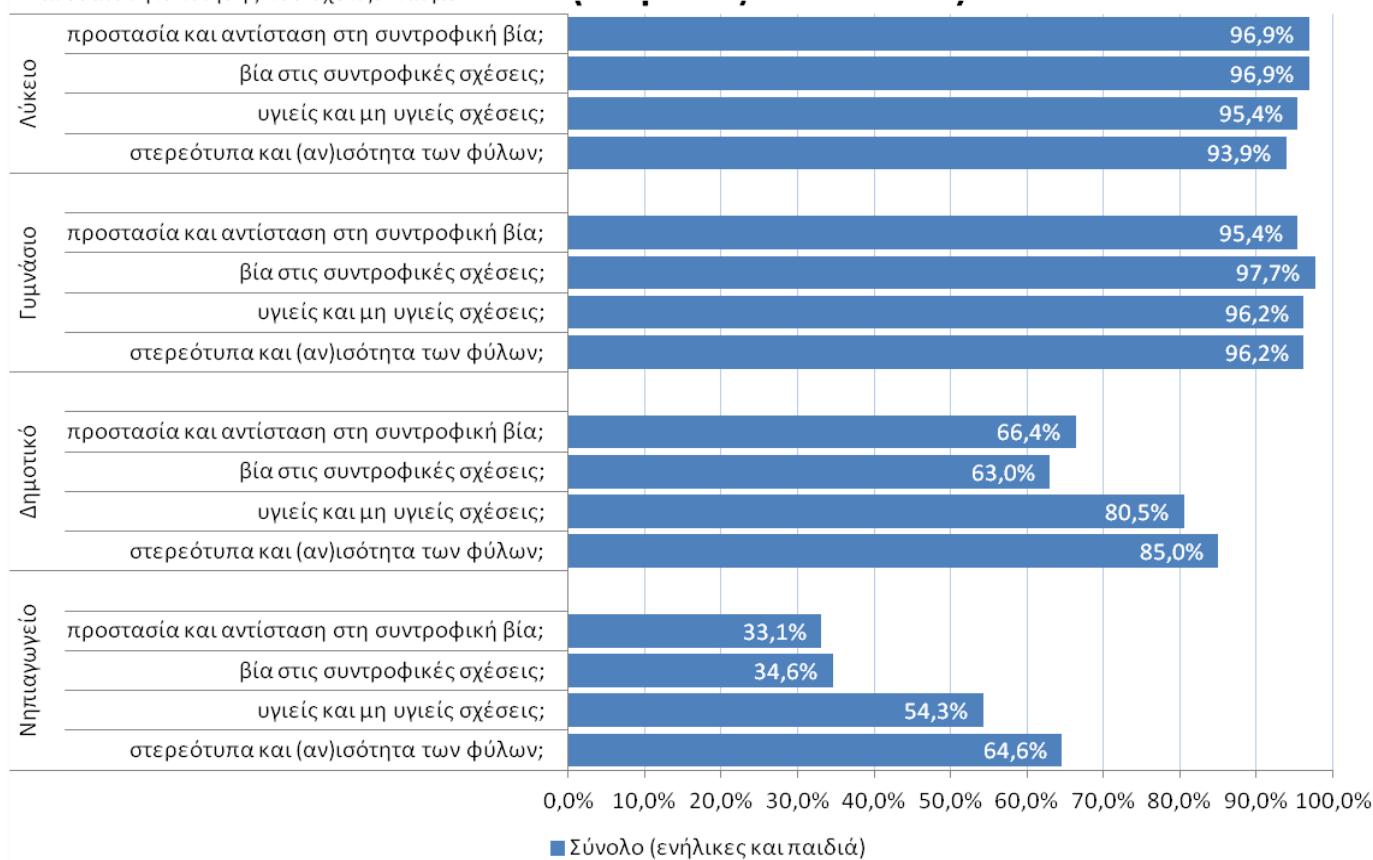
Εκτίμηση αναγκαιότητας εισαγωγής σχετικών θεματικών ενοτήτων στα προγράμματα σπουδών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης

Στα τρέχοντα προγράμματα σπουδών όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων στη χώρα δεν περιλαμβάνονται αντίστοιχα προγράμματα σχετικά με την προαγωγή της ισότητας των φύλων και/ή την πρωτογενή πρόληψη της βίας στις συντροφικές σχέσεις.

Μετά την ολοκλήρωση της Ημερίδας, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε η παρούσα κατάσταση και η σχετική αναγκαιότητα, οι συμμετέχοντες/-ουσες, ενήλικες και παιδιά, ερωτήθηκαν εάν πρέπει, κατά τη γνώμη τους, το επίσημο πρόγραμμα των σχολείων της χώρας μας (νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνάσιο και λύκειο) να περιλαμβάνει δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που σχετίζονται με 1. στερεότυπα και (αν)ισότητα των φύλων, 2. υγιείς και μη υγιείς σχέσεις, 3. βία στις συντροφικές σχέσεις και 4. προστασία και αντίσταση στη συντροφική βία.

Στα Διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ανά θεματική ενότητα και σχολική βαθμίδα, συνολικά (Διάγραμμα 10) και κατά ηλικιακή ομάδα (Διάγραμμα 11).

Κατά τη γνώμη σου, το επίσημο πρόγραμμα των σχολείων της χώρας μας πρέπει να περιλαμβάνει δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που σχετίζονται με:

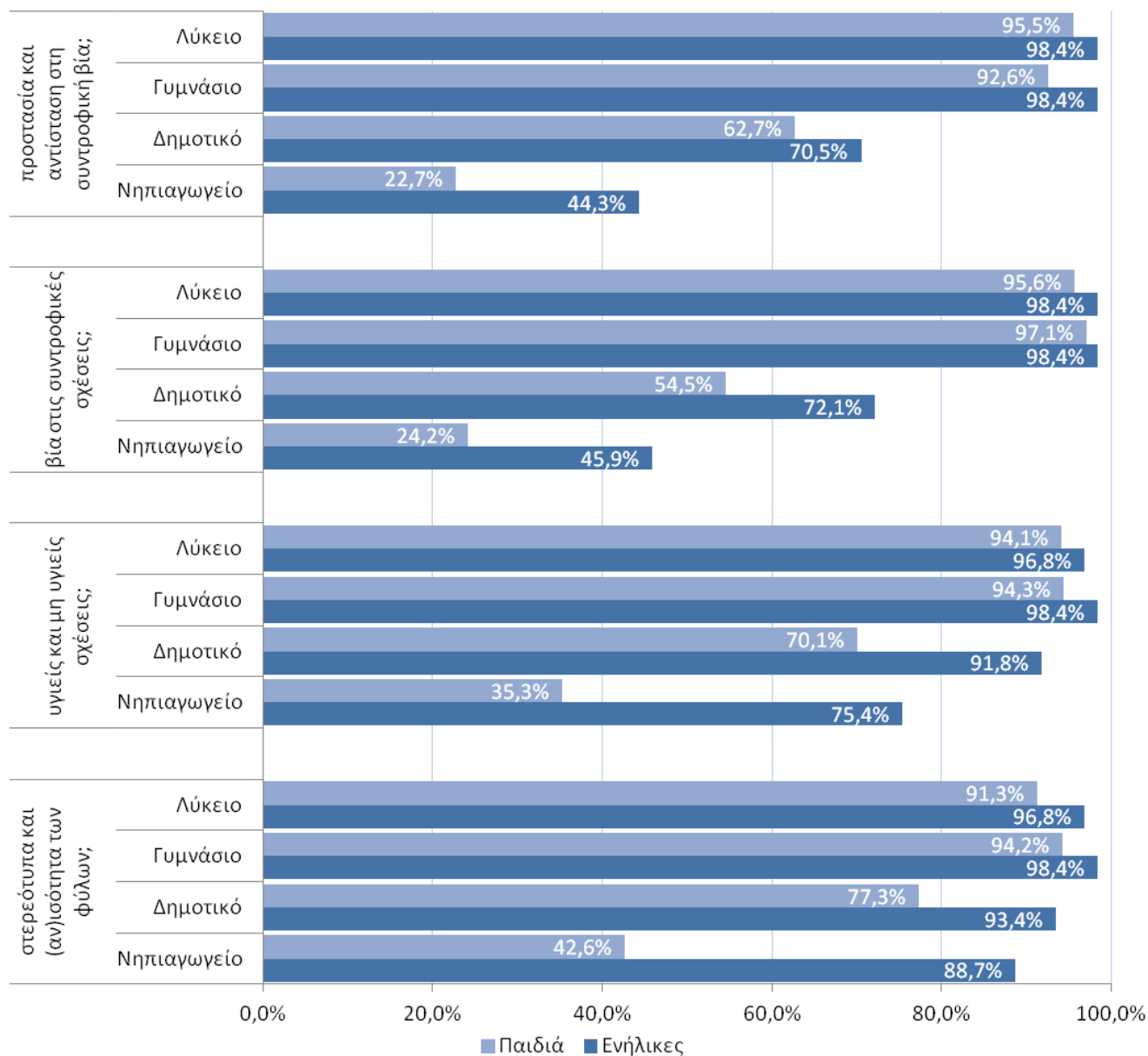

Διάγραμμα 10. Ποσοστό καταφατικών απαντήσεων για την εισαγωγή καθεμιάς από τις τέσσερις θεματικές ενότητες του Προγράμματος σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα (N=132).

Στο Διάγραμμα 10 παρουσιάζεται το ποσοστό των ατόμων που απάντησαν «Ναι», στις συγκεκριμένες ερωτήσεις ότι, δηλαδή, τα συγκεκριμένα θέματα πρέπει να περιλαμβάνονται στο επίσημο πρόγραμμα των σχολείων της χώρας μας σε καθεμιά από τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Το σύνολο σχεδόν των ερωτώμενων (πάνω από 9 στα 10 άτομα) συμφωνεί με την εισαγωγή όλων των ενότητων στις μεγαλύτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες (Γυμνάσιο και Λύκειο).

Στις μικρότερες βαθμίδες (Δημοτικό και κυρίως Νηπιαγωγείο) το ποσοστό των καταφατικών απαντήσεων διαφοροποιείται ανάλογα με το θέμα και την εκπαιδευτική βαθμίδα. Οι ενότητες που θεωρούνται καταλληλότερες είναι τα στερεότυπα και (αν)ισότητα των φύλων (καταφατικά απαντούν, 6 και 8 στα 10 άτομα για το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό, αντίστοιχα) καθώς και οι υγιείς και μη υγιείς σχέσεις (5 και 8 στα 10 άτομα). Την εισαγωγή των ενότητων «βία στις συντροφικές σχέσεις» και «προστασία και αντίσταση στη συντροφική βία» προτείνουν 3 στα 10 άτομα για το Νηπιαγωγείο και 6 στα 10 άτομα για το Δημοτικό. Τα χαμηλότερα ποσοστά σε αυτές τις δύο ενότητες δεν είναι καθόλου απροσδόκητα καθώς οι ενότητες που αφορούν στις σχέσεις και τη βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων δεν μπορούν να απευθυνθούν σε πολύ μικρά παιδιά ενώ απαιτείται τροποποίηση του υφιστάμενου εκπαιδευτικού υλικού για να μπορεί να χρησιμοποιηθεί με παιδιά του Δημοτικού.

Κατά τη γνώμη σου, το επίσημο πρόγραμμα των σχολείων της χώρας μας πρέπει να περιλαμβάνει δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που σχετίζονται με:

Διάγραμμα 11. Ποσοστό καταφατικών απαντήσεων για την εισαγωγή καθεμιάς από τις τέσσερις θεματικές ενότητες του Προγράμματος σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, ανά ηλικιακή ομάδα ($N_{\text{παιδ.}} = 63$, $N_{\text{Ενήλ.}} = 69$).

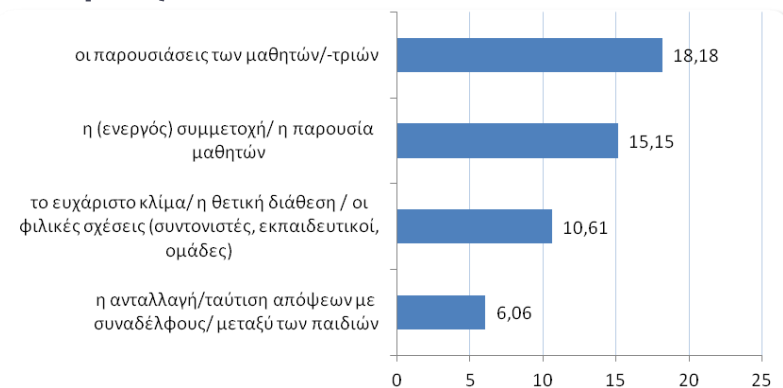
Εξετάζοντας τα αποτελέσματα ανά ηλικιακή ομάδα (Διάγραμμα 11), ως προς τις δύο μεγαλύτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες (Γυμνάσιο και Λύκειο) τα ποσοστά των ατόμων που συμφωνούν με την εισαγωγή καθεμιάς από τις ενότητες στα αντίστοιχα προγράμματα σπουδών είναι ιδιαίτερα υψηλός (>90%) και δεν διαφοροποιείται μεταξύ ενηλίκων και παιδιών.

Για τις χαμηλότερες εκπαιδευτικές βαθμίδες, τα ποσοστά των ενηλίκων που συμφωνούν με την εισαγωγή των συγκεκριμένων θεμάτων στο Δημοτικό και στο Νηπιαγωγείο είναι υψηλότερα από τα ποσοστά των παιδιών. Την εισαγωγή της ενότητας «στερεότυπα και (αν)ισότητα των φύλων» στο Δημοτικό και Νηπιαγωγείο προτείνουν 9 στα 10 ενήλικα άτομα και μόνο 4 στα 10 παιδιά. Η ενότητα «υγιείς και μη υγιείς σχέσεις» προτείνεται για το Δημοτικό από 9:10 ενήλικα άτομα και από 7:10 παιδιά ενώ για το Νηπιαγωγείο από 7:10 ενήλικα άτομα και από 3:10 παιδιά. Η «βία στις συντροφικές σχέσεις» και η «προστασία και αντίσταση στη συντροφική βία» συστήνονται να εισαχθούν στο Δημοτικό από 7 στα 10 ενήλικα άτομα και στο Νηπιαγωγείο από 4 στα 10 άτομα. Η εισαγωγή αυτών των δύο ενότητων στο Δημοτικό προτείνεται από 5 και 6 στα 10 παιδιά, αντίστοιχα, ενώ για το Νηπιαγωγείο τις προτείνουν μόνο 2 στα 10 παιδιά.

Τα χαμηλότερα ποσοστά των παιδιών μπορεί να οφείλονται είτε στο ότι τα ίδια φοιτούν σε υψηλότερη βαθμίδα και θεωρούν την ενασχόληση με αυτά τα θέματα ως μία ένδειξη κοινωνικής αναγνώρισης της ωριμότητάς τους, είτε στο ότι δυσκολεύονται να φανταστούν τις τροποποιήσεις που θα επιδεχόταν το υλικό προτού εισαχθεί στο Δημοτικό ή στο Νηπιαγωγείο.

Αυτό που μου άρεσε περισσότερο από όλα ήταν...

Οι ενήλικες είπαν:

Διάγραμμα 12. Συχνότητες (%) των πιο συχνά εμφανιζόμενων απαντήσεων των ενηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών (N=51, N απαντήσεων=66).

Αυτό που μου άρεσε περισσότερο από όλα ήταν...

- «η αναγνώριση των στερεοτύπων από καθηγητές και μαθητές και η προσπάθεια ευαισθητοποίησης και των υπολοίπων»
- «ότι όλα τα παιδιά ήταν ευχαριστημένα από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και τόνισαν την ανάγκη να μπει στα σχολεία σαν μάθημα»
- «το ζεστό κλίμα που αναπτύχθηκε μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών»

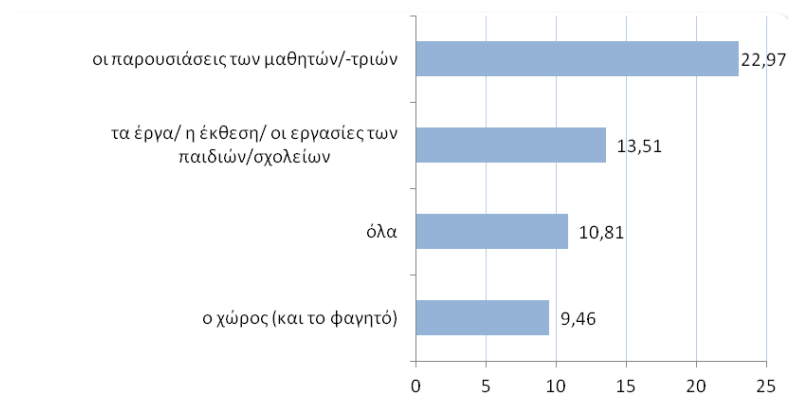
Πέραν των απαντήσεων με τη μεγαλύτερη συχνότητα (βλ. διάγραμμα), οι ενήλικες συμμετέχοντες/-ουσες έδωσαν επιπλέον απαντήσεις (με συχνότητες από 1,51-4,54%), όπως:

- η οργάνωση
- η γνωριμία/ συνάντηση όλων των σχολείων-η γνωριμία με ανθρώπους που ενδιαφέρονται
- η ικανοποίηση/ ευχαρίστηση από την υλοποίηση του προγράμματος
- η ευαισθησία/ τα λόγια/ η ουσιαστική συμμετοχή των εκπαιδευτικών
- η ημερίδα/ το πρόγραμμα της ημερίδας
- τα έργα/ η έκθεση/ οι εργασίες των παιδιών/ σχολείων
- ευαισθητοποίηση συμμετεχόντων κι άλλων
- η όρεξη/ η ωριμότητα των παιδιών για το πρόγραμμα
- το υλικό, ο συντονισμός της ημερίδας
- ο συντονισμός των υπευθύνων με τις ομάδες, οι εμπειρίες από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα, όλα, η ακρίβεια και η απλότητα λόγου/ ο λόγος των παιδιών, η συνεργασία μεταξύ μας/ με άλλο σχολείο, τα στατιστικά στοιχεία, αυτογνωσία, αναγνώριση στερεοτύπων, αναγνώριση υγιούς σχέσης, συνεργασία φορέων με τα σχολεία, ότι τα παιδιά τόνισαν την ανάγκη να γίνει το πρόγραμμα μάθημα

Επιπλέον απαντήσεις που έδωσαν τα παιδιά (με συχνότητες από 1,35-5,4%) ήταν:

- ο διαγωνισμός - οι βαθμολογίες
- η οργάνωση
- ο σεβασμός προς όλους και τον χώρο
- οι δραστηριότητες του προγράμματος
- το πρόγραμμα της ημερίδας
- η αλληλεπίδραση - συνεργασία μεταξύ μας/ με άλλο σχολείο
- έμαθα πολλά/ καινούρια/ χρήσιμα πράγματα
- η ευαισθησία/ τα λόγια των εκπαιδευτικών
- το διάλεγμα
- η ακρίβεια και η απλότητα λόγου/ ο λόγος των παιδιών
- η γνωριμία/ συνάντηση όλων των σχολείων
- η γνωριμία με ανθρώπους που ενδιαφέρονται
- η ικανοποίηση/ ευχαρίστηση από την υλοποίηση του προγράμματος
- οι εμπειρίες που αποκόμισα, η βία ανάμεσα στα δυο φύλα, ότι έμαθα να αντιδρώ σε καταστάσεις βίας

Τα παιδιά είπαν:

Διάγραμμα 13. Συχνότητες (%) των πιο συχνά εμφανιζόμενων απαντήσεων των ανηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών (N=66, N απαντήσεων=74).

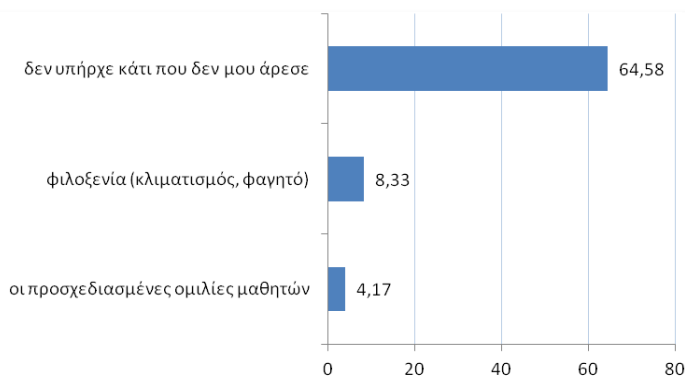
Αυτό που μου άρεσε περισσότερο από όλα ήταν...

- «οι παρουσιάσεις, τα λόγια των μαθητών και των εκπαιδευτικών, τα γέλια, τα χειροκροτήματα για τα υπέροχα αποτελέσματα και ένα όμορφο χαμόγελο στα πρόσωπα όλων να λάμπει»
- «αποκόμισα εμπειρίες και ήρθα σε επαφή με ανθρώπους που ενδιαφέρονται και "τρέχουν" για να καλυτερεύσουν την καθημερινότητά μας»
- «όλο το πρόγραμμα στο σύνολό του ήταν εποικοδομητικό και μου άρεσε όλο»

Κάτι που δεν μου άρεσε ήταν...

Οι ενήλικες είπαν:

Διάγραμμα 14. Συχνότητες (%) των πιο συχνά εμφανιζόμενων απαντήσεων των ενηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών (N απαντήσεων=48).

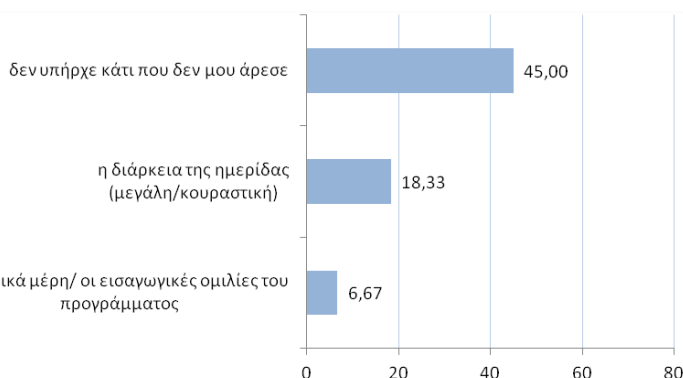
Κάτι που δεν μου άρεσε ήταν «που δεν έγινε σε περισσότερα σχολεία και που το πρόγραμμα δεν είναι υποχρεωτικό στα σχολεία»

Στην πλειονότητά τους (64,58%) οι ενήλικες συμμετέχοντες/-ουσες στην Ημερίδα δήλωσαν ότι δεν υπήρχε κάτι που να μην τους άρεσε.

Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, πέραν του χώρου της φιλοξενίας και συγκεκριμένων παρουσιάσεων των μαθητών/-ριών, κάποιοι/-ες συμμετέχοντες/-ουσες απάντησαν ότι δεν τους άρεσε:

- τα τυπικά μέρη/ οι εισαγωγικές ομιλίες του προγράμματος
- ότι η υλοποίηση έγινε σε λίγα σχολεία
- ότι το πρόγραμμα δεν γίνεται υποχρεωτικό
- ότι τα παιδιά δεν πρόλαβαν να γνωριστούν
- η επικέντρωση της ΓΤΓΦ σε ζητήματα άνευ ουσίας
- η αναγκαστική γρήγορη αναχώρηση
- τα στερεότυπα των μαθητών
- απουσία θεμάτων ομοφυλοφιλίας
- οι παρουσιάσεις των Γυμνασίων, οι πρακτικές δυσκολίες και όσον αφορά το χώρο της εκδήλωσης, η απουσία αίθριου για καπνιστές, άβολες καρέκλες, μικρός χώρος

Τα παιδιά είπαν:

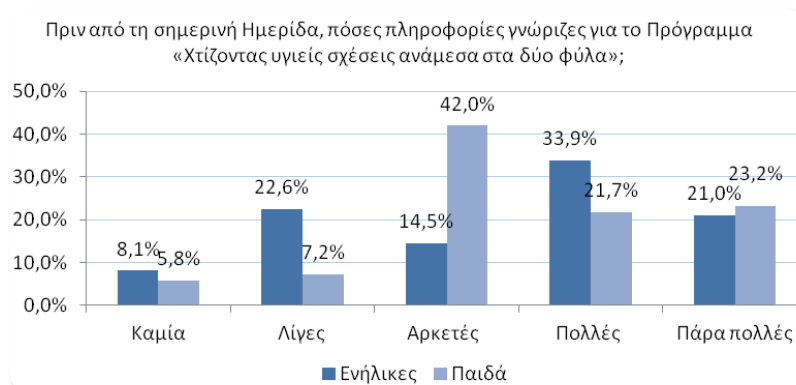
Διάγραμμα 15. Συχνότητες (%) των πιο συχνά εμφανιζόμενων απαντήσεων των ανηλίκων συμμετεχόντων/-ουσών (N απαντήσεων=60).

Κάτι που δεν μου άρεσε ήταν «ο πολύ λίγος χρόνος παρουσίασης της ημερίδας. Κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε να αφιερώναμε κι άλλες μέρες για την παρουσίαση του προγράμματος»

Περίπου τα μισά (45%) από τα 60 παιδιά που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση δήλωσαν ότι δεν υπήρχε κάτι που να μην τους άρεσε. Από τα υπόλοιπα παιδιά, πέραν της διάρκειας της ημερίδας και των εισαγωγικών ομιλιών, στοιχεία που αναφέρθηκαν ότι δεν άρεσαν ήταν:

- ο χώρος (άβολες καρέκλες, μικρός χώρος)
- ότι «μίλαγαν-μιλούσαμε πολύ»
- τα μεγάλα ερωτηματολόγια
- η διάρκεια του προγράμματος
- οι μεγάλες ομιλίες κάποιων
- φιλοξενία (κλιματισμός, φαγητό)
- ο μικρός αριθμός λυκείων
- τα διαγράμματα, η φασαρία και ο λίγος χρόνος παρουσίασης του προγράμματος στην ημερίδα

Ενημερότητα για το Πρόγραμμα «Χτίζοντας υγιείς σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα»

Διάγραμμα 16. Συχνότητες (%) απαντήσεων ανά ηλικιακή ομάδα (N=131).

Εξήντα πέντε (94,1%) από τα παιδιά και 51 (92%) από τα ενήλικα άτομα που συμμετείχαν στην Ημερίδα απάντησαν ότι γνώριζαν τουλάχιστον λίγες πληροφορίες για το πρόγραμμα πριν την παρακολούθηση της Ημερίδας. Σε ερώτηση αναφορικά με την πηγή πληροφόρησης η πλειονότητα των ενηλίκων (56,9%) απάντησε ότι έχει εκπαιδευτεί σχετικά (9,8%), ότι έχει εκπαιδευτεί και υλοποιήσει το Πρόγραμμα (47,1%) και 43,1% «από άλλη πηγή». Το 72,3% των παιδιών γνώριζαν πληροφορίες από προηγούμενη συμμετοχή τους στα Εργαστήρια και το 27,7% από άλλη πηγή.

Οι ενήλικες είπαν...

[illegible]

Τα παιδιά είπαν...

[illegible]

* Το μέγεθος και το χρώμα κάθε λέξης είναι ανάλογο με την συχνότητα αναφοράς της συγκεκριμένης λέξης.